

การประเมินสมรรถนะของบัณฑิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2553

An Assessment on Competencies of Nurse Graduates from the Bachelors of Nursing Science Program, Srinakharinwirot University, Academic Year of 2010

นิพนธ์ต้นฉบับ

จันทิมา ฤกษ์เลื่อนฤทธิ์*, ทศนียา วังสะจันทานนท์, นันธิยา รักซ้อน และ สุกัญญา เควีเลาะห์

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อ.องครักษ์ จ.นครนายก 26120

* ติดต่อผู้พิมพ์: juntima@swu.ac.th; aee_swu@hotmail.com

วารสารไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ 2555;7(4):167-174

Original Article

Juntima Rerkluenrit*, Tassaneeya Wongsachantanon, Nuntiya Rucksorn and Sukunya Dayvelok

Faculty of Nursing, Srinakharinwirot University, Ongkharak, Nakhonnayok, Thailand 26120

* Corresponding author: juntima@swu.ac.th; aee_swu@hotmail.com

Thai Pharmaceutical and Health Science Journal 2012;7(4):167-174

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อติดตามประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานของบัณฑิตจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2553 **วิธีการศึกษา:** การวิจัยเชิงพรรณนาเก็บข้อมูลจากตัวอย่าง 3 กลุ่ม กลุ่มละ 86 คน ได้แก่ กลุ่ม 1 บัณฑิตจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2553 กลุ่ม 2 ผู้ร่วมงานกับบัณฑิตมากกว่า 10 เดือน และกลุ่ม 3 คือ ผู้บังคับบัญชาที่ต้องควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานและปฏิบัติงานร่วมกับบัณฑิตมากกว่า 10 เดือน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่ผ่านการพิจารณาความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และมีค่าความเชื่อมั่นสูง เมื่อพิจารณา 1) ทั้งฉบับ และรายด้านคือ 2) การใช้กระบวนการพยาบาล 3) ความรับผิดชอบ 4) การบริหารงานและความเป็นผู้นำ และ 5) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น (สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.98, 0.97, 0.96, 0.97, และ 0.96 ตามลำดับ) ใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานจากทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่างโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว **ผลการศึกษา:** โดยภาพรวม บัณฑิต ผู้ร่วมงาน และผู้บังคับบัญชาพอใจต่อสมรรถนะของบัณฑิตในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกกลุ่มพอใจระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบในหน้าที่ และการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ทุกกลุ่มพอใจในด้านการบริหารงานและความเป็นผู้นำของบัณฑิตในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจโดยภาพรวมต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่จำแนกตามการรับรู้ของบัณฑิต ผู้ร่วมงาน และผู้บังคับบัญชาไม่แตกต่างกันทางสถิติ **สรุป:** ผลการวิจัยชี้แนะว่าการปรับปรุงหลักสูตรควรเร่งเสริมสมรรถนะการบริหารงานและการเป็นผู้นำ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและตอบสนองความต้องการของสังคมต่อไป

คำสำคัญ: การประเมิน, สมรรถนะ, พยาบาลศาสตรบัณฑิต

Abstract

Objective: To assess competencies of nurse graduates from the Bachelor of Nursing Science program, Srinakharinwirot University (SWU), academic year of 2010. **Methods:** In this descriptive research, 3 sample groups were equally assigned with 86 persons per group: 1) the nurse graduates, 2) colleagues who worked with the nurse graduates more than 10 months, and 3) supervisors who had worked with the nurse graduates more than 10 months. Research instrument was the questionnaire assessing satisfaction on competencies of the nurse graduates which was approved for content validity by 3 experts. Reliability of the questionnaire was high for all domains combined, and for individual domains namely nursing practice process, responsibility, nursing management and leadership, and social relationship (Cronbach's alpha coefficients of 0.98, 0.97, 0.96, 0.97, and 0.96, respectively). Descriptive statistics were employed to present all data. Scores of satisfaction on graduates' competencies among the 3 samples were tested for difference by using one way analysis of variance. **Results:** Overall satisfaction on nurse graduates by each of the 3 sample groups was in the highest level. Domains with the highest levels including social relationship followed by responsibility and nursing practice process were found in all 3 groups. Domain with the high level was nursing management and leadership. Scores of satisfaction among the 3 groups were not statistically different. **Conclusions:** The findings suggest that enhancing competency of nursing management and leadership in its curriculum should be encouraged.

Keywords: assessment, competencies, nurse graduates

บทนำ

ในปัจจุบันที่ความเจริญก้าวหน้าของสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีความสลับซับซ้อน ส่งผลให้ภาวะสุขภาพและความเจ็บป่วยของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงเกือบตลอดเวลา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในฐานะสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีหน้าที่ผลิตพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรนั้น จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมินหลักสูตรที่มีการนำไปใช้

และเกิดผลผลิตที่สมบูรณ์แล้ว ซึ่งการประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร¹ อย่างไรก็ตาม การประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา สามารถกระทำได้หลายรูปแบบ แต่รูปแบบที่นิยมกันมากคือการประเมินที่กระทำโดยผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชารวมถึงการให้ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินตนเองด้วย²

สำหรับหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 นั้น เป็นหลักสูตรที่คณะ ปรับปรุงเป็นครั้งแรกโดยปรับปรุงมาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2541 โดยมีผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้แล้วจำนวน 5 รุ่น ซึ่งหลักสูตรฯ มีการกำหนดคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่หนึ่ง เป็นผู้ที่สามารถใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ กระบวนการพยาบาลเปรียบเสมือนคัมภีร์ที่จะช่วยให้พยาบาลสามารถสืบค้น วิเคราะห์ ประเมินสภาวะสุขภาพ และให้การพยาบาลได้อย่างถูกต้อง ครบคลุมความต้องการของผู้รับบริการ และหากพยาบาลหมั่นฝึกฝนการใช้กระบวนการพยาบาลจนเป็นนิสัย จะทำให้การปฏิบัติการพยาบาลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้านที่สอง การเป็นคนดีของสังคมโดยผู้สำเร็จการศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีสำนึกในหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง วิชาชีพ และสังคม โดยต้องมีการพัฒนาตนเอง วิชาชีพ องค์กร และสังคมอย่างต่อเนื่อง ด้านที่สาม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลเป็นศูนย์กลางในทีมสุขภาพซึ่งเป็นทีมสหสาขาวิชาชีพ พยาบาลจึงต้องสามารถทำงานเป็นทีมทั้งในบทบาทของผู้นำและสมาชิกในทีมได้ สามารถรับข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและให้ข้อมูลกับทุกฝ่ายได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ทีมสุขภาพมีการตัดสินใจในการรักษาพยาบาลผู้รับบริการได้อย่างแม่นยำถูกต้อง และด้านที่สี่ การมีภาวะผู้นำ ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลควรเป็นผู้ที่สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีในองค์กร ทั้งในสถานการณ์ที่หลากหลายและสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ ดังนั้น เพื่อให้ทราบว่า การดำเนินการของหลักสูตรเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และเพื่อหลีกเลี่ยงอคติ ความลำเอียง และให้ได้มาซึ่งข้อมูลในมุมมองที่หลากหลายอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนต่อไป การศึกษานี้จึงวัตถุประสงค์เพื่อติดตามประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2553 จำนวน 86 คน ผู้ร่วมงานซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพจำนวน 86 คน และผู้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้สำเร็จการศึกษามากกว่า 10 เดือน จำนวน 86 คน รวมกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มีจำนวนทั้งสิ้น 258 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ร่วมงานได้มาจากการสุ่มด้วยวิธีจับฉลากรายชื่อทั้งหมดของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นผู้ร่วมงานของ

ผู้สำเร็จการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บังคับบัญชา ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือเป็นพยาบาลวิชาชีพที่เป็นหัวหน้าส่วนงานที่ผู้สำเร็จการศึกษาปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการแนะนำ สอน และประเมินผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งก่อนการดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียดแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน โดยกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้รับคำชี้แจงว่าสามารถยุติการเข้าร่วมโครงการได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2555 โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงพัฒนามาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง^{4,6} โดยในการพัฒนาแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้รับอนุญาตจากผู้สร้างแบบสอบถามให้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงพัฒนาและใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ซึ่งในการพัฒนาแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยกระทำอยู่บนพื้นฐานของความรู้จากตำราและเอกสารวิชาการ โดยแบบสอบถามสมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเป็นแบบประเมินความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล ด้านความรับผิดชอบ ด้านการบริหารและแสดงความเป็นผู้นำ และด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น จำนวน 39, 12, 10, และ 8 ข้อตามลำดับ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ ซึ่งกำหนดให้คะแนน 1 หรือ “น้อยที่สุด” หมายถึง พึงพอใจต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานต่ำกว่าร้อยละ 50.0 ส่วนคะแนน 2 หรือ “น้อย” หมายถึง พึงพอใจต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานร้อยละ 50.0 - 59.99 สำหรับคะแนน 3 หรือ “ปานกลาง” หมายถึง พึงพอใจต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 60.0 - 69.99 ส่วนคะแนน 4 หรือ “มาก” หมายถึง พึงพอใจต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 70.0 - 79.99 และท้ายสุด คะแนน 5 หรือ “มากที่สุด” หมายถึง พึงพอใจต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานเท่ากับร้อยละ 80.0 ขึ้นไป ซึ่งการกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนน คือ ค่าเฉลี่ย 4.50 ขึ้นไป, 3.50 - 4.49, 2.50 - 3.49, 1.50 - 2.49 และน้อยกว่า 1.50 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด ตามลำดับ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาด้านความตรงตามเนื้อหา (content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารการพยาบาล พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 15 ปี และอาจารย์พยาบาล แล้วทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยเก็บข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษาผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)^{7,8} พบว่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมมี

ระดับสูง (ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.98) และ ความเชื่อมั่นรายด้าน ทั้งด้านการใช้กระบวนการพยาบาลในการ ปฏิบัติการพยาบาล ความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ การ บริหารงานและความเป็นผู้นำ และด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นล้วน มีระดับสูงเช่นกัน (สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.97, 0.96, 0.97 และ 0.96 ตามลำดับ) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ สถิติเชิงพรรณนาเพื่อแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจโดย ภาพรวมของทั้ง 3 กลุ่มใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทาง เดียว (one-way analysis of variance) กำหนดระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา

ในการเก็บข้อมูลพบว่าได้รับแบบสอบถามคืนครบทั้งหมด คือ 258 ชุด (กลุ่มตัวอย่างละ 86 ชุดเท่ากัน) โดยแบบสอบถามทุก ฉบับมีความสมบูรณ์ ดังนั้นอัตราการตอบกลับคือร้อยละ 100 ผล การศึกษาพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติงานใน สถานพยาบาลในสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 72.09 (n = 62) รองลงมาปฏิบัติงานในสถานพยาบาลของเอกชนและของ รัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 18.61 และ 9.30 ตามลำดับ ตามลำดับ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ร่วมงานส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี พบเป็นร้อยละ 58.14 (n = 50) รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 30 – 39 ปี และช่วงอายุ 50 – 59 ปี (ร้อยละ 27.91 และ 13.95 ตามลำดับ) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บังคับบัญชา เกือบทั้งหมด มีอายุอยู่ระหว่าง 50 – 59 ปี (ร้อยละ 94.19, n = 81) รองลงมาอยู่ใน ช่วงอายุ 40 – 49 ปี (ร้อยละ 5.81) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สำเร็จการศึกษาผู้ร่วมงานและ ผู้บังคับบัญชา (N = 86 คนต่อกลุ่ม)

ข้อมูลส่วนบุคคล	ผู้สำเร็จการศึกษา		ผู้ร่วมงาน		ผู้บังคับบัญชา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
หญิง	81	94.19	86	100	86	100
ชาย	5	5.81	0	0	0	0
อายุ (ปี)	(Mean = 23.36 ± 0.96, Min = 22, Max = 25)		(Mean = 41.01 ± 6.15, Min = 33, Max = 58)		(Mean = 53.52 ± 2.86, Min = 48, Max = 58)	
20 - 29	86	100	0	0	0	0
30 - 39	0	0	24	27.91	0	0
40 - 49	0	0	50	58.14	5	5.81
50 - 59	0	0	12	13.95	81	94.19
ประสบการณ์ทำงาน พยาบาลวิชาชีพ (ปี)	(Mean = 0.92 ± 0.02, Min = 0.83 (10 เดือน), Max = 0.92 (11 เดือน))		(Mean = 16.83 ± 6.06, Min = 7, Max = 35)		(Mean = 29.73 ± 2.90, Min = 24, Max = 36)	
< 1	86	100	0	0	0	0
1 - 10	0	0	16	18.60	0	0
11 - 20	0	0	53	61.63	0	0
21 - 30	0	0	15	17.44	63	73.26
> 30	0	0	2	2.33	23	26.74

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาผู้ร่วมงานและ ผู้บังคับบัญชา (N = 86 คนต่อกลุ่ม)

สมรรถนะในการปฏิบัติงานแต่ละด้าน	ผู้สำเร็จการศึกษา			ผู้ร่วมงาน			ผู้บังคับบัญชา		
	n	ร้อยละ	ระดับ พึงพอใจ	n	ร้อยละ	ระดับ พึงพอใจ	n	ร้อยละ	ระดับ พึงพอใจ
การทำงานร่วมกับผู้อื่น									
พึงพอใจปานกลาง	1	1.2		1	1.2		0	0.0	
พึงพอใจมาก	30	34.9		30	34.9		25	29.1	
พึงพอใจมากที่สุด	55	64.0		55	64.0		61	70.9	
Mean ± SD	4.63 ± 0.51		มากที่สุด	4.63 ± 0.51		มากที่สุด	4.71 ± 0.45		มากที่สุด
ความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่									
พึงพอใจปานกลาง	1	1.2		0	0.0		4	4.7	
พึงพอใจมาก	31	36.0		32	37.2		34	39.5	
พึงพอใจมากที่สุด	54	62.8		54	62.8		48	55.8	
Mean ± SD	4.62 ± 0.52		มากที่สุด	4.63 ± 0.49		มากที่สุด	4.51 ± 0.45		มากที่สุด
การใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล									
พึงพอใจปานกลาง	4	4.7		8	9.3		4	4.7	
พึงพอใจมาก	24	27.9		25	29.1		34	39.5	
พึงพอใจมากที่สุด	58	67.4		53	61.6		48	55.8	
Mean ± SD	4.63 ± 0.57		มากที่สุด	4.52 ± 0.55		มากที่สุด	4.51 ± 0.45		มากที่สุด
การบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำ									
พึงพอใจปานกลาง	10	11.6		6	7.0		5	5.8	
พึงพอใจมาก	26	30.2		40	46.5		49	57.0	
พึงพอใจมากที่สุด	50	58.2		40	46.5		32	37.2	
Mean ± SD	4.46 ± 0.68		มาก	4.40 ± 0.62		มาก	4.31 ± 0.60		มาก
Mean ± SD ภาพรวม	4.59 ± 0.42		มากที่สุด	4.54 ± 0.40		มากที่สุด	4.51 ± 0.39		มากที่สุด

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2553 ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีความพึงพอใจโดยภาพรวมในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละด้านในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทุกกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ และด้านการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล ตามลำดับ และสำหรับด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำของผู้สำเร็จการศึกษานั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีความพึงพอใจสมรรถนะด้านนี้ในระดับมาก (ตารางที่ 2)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความพึงพอใจในกิจกรรมของสมรรถนะแต่ละด้าน พบว่า ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในเรื่องการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อื่นในการปฏิบัติการพยาบาลและงานในทีมมากที่สุด รองลงมาคือ การเชื่อฟังและให้ความนับถือต่อผู้ร่วมงานที่อาวุโสกว่าหรือผู้บังคับบัญชา และ ยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่องนั้น ตามลำดับ ในด้านความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ พบว่าผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในเรื่องการไม่ขาดงานโดยไม่มีเหตุผลมากที่สุด รองลงมาคือ การมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน เช่น ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ เป็นต้น และการไม่เปิดเผยความลับของผู้ป่วยกับผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลตามลำดับสำหรับสมรรถนะด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำพบว่าผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในเรื่องการบริหารจัดการแบ่งเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้เหมาะสม ทันเวลา มากที่สุด รองลงมาคือ ความสามารถในการเป็นหัวหน้าทีมในการปฏิบัติการพยาบาล และการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายให้ผู้อื่นรับฟังได้ ตามลำดับ นอกจากนี้ ในด้านการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลพบว่าผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในเรื่องการบอกวัตถุประสงค์หรือเหตุผลของการพยาบาลก่อนให้การพยาบาลทุกครั้งมากที่สุด รองลงมา คือ การให้การพยาบาลโดยป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค และการประเมินผลการปฏิบัติการกิจกรรมการพยาบาลแต่ละกิจกรรมภายหลังเสร็จสิ้น ตามลำดับ

สำหรับความพึงพอใจของผู้ร่วมงานในสมรรถนะด้านต่าง ๆ พบว่า มีความพึงพอใจในด้านการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลในเรื่องการบันทึกแผนการพยาบาลเป็นลายลักษณ์อักษร มากที่สุด รองลงมา คือ การให้การพยาบาลตามปัญหาของผู้ป่วย และการให้การพยาบาลโดยป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค ตามลำดับ สำหรับสมรรถนะด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำพบว่า การบริหารจัดการแบ่งเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้เหมาะสม ทันเวลา มีคะแนนสูงที่สุด รองลงมา คือ ความสามารถในการแนะนำหรือให้คำแนะนำแก่บุคคลที่ต่ำกว่า และการเป็นตัวแทนของหน่วยงานหรือวิชาชีพในการร่วม

กิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับ ในด้านความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ พบว่าผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจเหมือนผู้บังคับบัญชา กล่าวคือ มีความพึงพอใจในเรื่องการไม่ขาดงานโดยไม่มีเหตุผลมากที่สุด รองลงมา คือ การมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน เช่น ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ เป็นต้น และการไม่เปิดเผยความลับของผู้ป่วยกับผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลตามลำดับ ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในเรื่องติดต่อประสานงานกับผู้ร่วมงาน ผู้รับบริการและหน่วยงานอื่น ๆ มากที่สุดรองลงมาคือ การเชื่อฟังและให้ความนับถือต่อผู้ร่วมงานที่อาวุโสกว่าหรือผู้บังคับบัญชา และยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่องนั้น ตามลำดับ

ในกรณีของผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า มีความพึงพอใจในด้านการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลในเรื่องการแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วยและ/หรือครอบครัว มากที่สุด รองลงมา คือ การสังเกตอาการและอาการแสดงของผู้ป่วยที่จะบ่งชี้อาการเริ่มต้นของปัญหาสุขภาพ และการให้การพยาบาลโดยป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค ตามลำดับ สำหรับสมรรถนะด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำพบว่า การจัดเบิกอุปกรณ์ เครื่องใช้ ตลอดจนส่งซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่พร้อมตลอดเวลา มีคะแนนสูงที่สุด รองลงมา คือ การประหยัดในการใช้แรงงานและทรัพยากรอย่างเหมาะสม และการเป็นตัวแทนของหน่วยงานหรือวิชาชีพในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับ ในด้านความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ พบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความพึงพอใจในเรื่องการไม่ขาดงานโดยไม่มีเหตุผลมากที่สุด รองลงมาคือ การมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน และการทำงานในความรับผิดชอบให้ลุล่วงทันเวลาและมีคุณภาพ ตามลำดับ ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในเรื่องการเชื่อฟังและให้ความนับถือต่อผู้ร่วมงานที่อาวุโสกว่าหรือผู้บังคับบัญชา มากที่สุดรองลงมาคือ การปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและการยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่องนั้น ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการเก็บข้อมูล แม้ว่าแบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแบบมาตราส่วนแต่ผู้วิจัยมีการขอข้อเสนอแนะในทุกด้านของการประเมิน อาทิ ด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำขอคำถามถามว่า “ผู้สำเร็จการศึกษามีการแสดงความคิดเห็นและ/หรืออภิปรายความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นรับฟังในระดับใด” และ “ผู้สำเร็จการศึกษามีการตัดสินใจและ/หรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เหมาะสมกับสถานการณ์ในระดับใด” เป็นต้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในสมรรถนะด้านนี้ของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ผู้สำเร็จการศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า แม้ว่าจะมีความพึงพอใจในด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำในระดับมาก แต่ยังคงมีการพัฒนาตนเองอีกมาก คิดว่าจุดอ่อนที่ต้องแก้ไขอาจเนื่องมาจากเพิ่งสำเร็จการศึกษาไม่นาน ทำให้หน้าที่การตัดสินใจส่วนใหญ่อยู่ที่พยาบาลหัวหน้าทีมหรือพยาบาลหัวหน้าเวร

มากกว่า อีกทั้งประสบการณ์ที่มีไม่มากทำให้ไม่กล้าตัดสินใจโดยพลการ ยกเว้นในเรื่องที่ได้รับมอบหมายโดยตรง ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาให้ข้อมูลว่า หากได้รับมอบหมายงานใด ๆ จะพยายามตัดสินใจด้วยตนเองโดยเรียนรู้จากพยาบาลหัวหน้าหรือผู้ป่วยและพยาบาลหัวหน้าเวรสำหรับผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นว่า ฟังพอใจในด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมาก โดยให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งขาดประสบการณ์จึงทำให้ไม่กล้าตัดสินใจในบางเรื่องที่ไม่มีความเสี่ยง ซึ่งหากในขณะที่กำลังศึกษา มีการฝึกหัดให้มีการตัดสินใจเองในสถานการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วอาจทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความเป็นผู้นำมากกว่านี้ อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาให้ข้อมูลว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความพยายามในการเรียนรู้ ทำให้มีการพัฒนาในเรื่องการตัดสินใจดีขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะในระยะหลังที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าเวรในเวรบ่ายและเวรดึก ดังนั้นจึงให้คะแนนความพึงพอใจในด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมาก

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจโดยภาพรวมต่อการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาที่จำแนกตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชามาวิเคราะห์การกระจายของคะแนนโดยใช้สถิติ Kolmogorov-Smirnov Test ได้ค่า Z เท่ากับ 1.24, 1.16 และ 1.19 ($P = 0.92, 0.14$ และ 0.18 ตามลำดับ) กล่าวคือ คะแนนในทุกกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายแบบปกติ และเมื่อเปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละกลุ่ม (homogeneity of variance) พบว่าไม่แตกต่างกันทางสถิติ (Levene statistics = 0.35, $P = 0.71$) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว^{7,8} และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจโดยภาพรวมต่อการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาจำแนกตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา พบว่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจโดยภาพรวมต่อการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาที่จำแนกตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาไม่แตกต่างกันสำคัญทางสถิติ ($F = 0.07, P > 0.93$)

อภิปรายและสรุปผลการศึกษา

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า โดยภาพรวมผู้สำเร็จการศึกษาผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจสมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะฯ จัดการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547)⁶ ทันทีที่มีบัณฑิตจบการศึกษาจากหลักสูตรนี้คือ ปีการศึกษา 2550 โดยผลการวิจัยในการประเมินหลักสูตรที่ผ่านมา⁶ พบว่าแม้ความพึงพอใจในภาพรวมต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารุ่นแรกของ

หลักสูตรนี้ ตามการรับรู้ของผู้ใช้บัณฑิตจะอยู่ในระดับมาก แต่ความสอดคล้องของโครงสร้างเนื้อหาบางส่วนไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เช่น การนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลยังน้อยกว่าที่ผู้ใช้บัณฑิตคาดหวังรวมทั้งการที่ผู้สำเร็จการศึกษาไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นและไม่กล้าตัดสินใจส่งผลให้ความพึงพอใจต่อสมรรถนะในด้านความเป็นผู้นำของผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2550 อยู่แค่เพียงระดับปานกลาง⁶ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2541) ที่ศึกษาในผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2546⁵ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาที่ผ่านมา⁴⁻⁶ แตกต่างจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า คณะฯ นำผลการศึกษาดังกล่าวมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทบทวนและเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนของคณะฯ ในปีการศึกษาต่อมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 - 2553 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยังคงใช้หลักสูตรฉบับเดียวกันนี้⁹ โดยคณะฯ มีการปรับปรุงพัฒนาทั้งรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ผลการศึกษาในครั้งนี้สะท้อนความสำเร็จในระดับหนึ่งของคณะฯ ในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนจนทำให้ได้บัณฑิตที่มีสมรรถนะตามที่คณะฯ ต้องการ และเป็นสิ่งที่พึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ เนื่องจากคณะฯ ตระหนักดีว่า สมรรถนะของวิชาชีพพยาบาลขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ ปัจจัยด้านวิชาชีพและปัจจัยด้านสังคม^{10,11} ดังนั้นคณะฯ จึงมุ่งมั่นพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะที่เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและตอบสนองความต้องการของสังคม ทั้งนี้คณะฯ ได้นำข้อมูลจากการประเมินที่ผ่านมา^{5,6} มาปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยคณะฯ มีการประกาศนโยบายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเป็นทางการ มีการประกาศให้บุคลากรทุกคนได้ทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกันซึ่งแต่เดิมในการจัดการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับคณาจารย์ผู้สอนแต่ละคน จึงอาจกล่าวได้ว่า คณะฯ ได้นำผลการศึกษาที่ผ่านมา^{5,6} มาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ระดับนโยบาย นอกจากนี้ คณะฯ ยังมีการกำหนดแนวปฏิบัติทั้งในการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อหล่อหลอมให้นิสิตเป็นผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะตามที่หลักสูตรฯ กำหนด เช่น ในการฝึกปฏิบัติงาน นิสิตจะได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยนิสิตต้องตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ซื่อสัตย์ในการทำหน้าที่ ถือสัจจะที่ให้ไว้กับผู้ป่วยว่าจะดูแลผู้ป่วยเสมือนบุคคลที่นิสตรักที่สุด หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้น นิสิตต้องรายงานอาจารย์หรือพยาบาลที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในขณะนั้นทันที เพราะถือเป็นความรับผิดชอบต่อชีวิตของผู้ป่วย สำหรับในรายวิชาทฤษฎี คณะฯ กำหนดให้นิสิตรับผิดชอบหน้าที่ โดยนิสิตต้องตรงต่อเวลาในการเข้าห้องเรียนและการส่งงาน รวมถึงรับผิดชอบที่จะกระทำการใด ๆ โดยสุจริตให้ตนเองสอบผ่านตามเกณฑ์ที่คณะฯ และมหาวิทยาลัยฯ กำหนด

นอกจากนี้คณะฯ ยังได้กำหนดให้นิสิตมีการแสดงออกทั้งในเรื่อง การคิดอย่างสร้างสรรค์ การพูดหรือกล่าวอ้างบนพื้นฐานของ หลักฐานเชิงประจักษ์และการแสดงออกอย่างมีสติในทุกรายวิชา โดยคณะฯ มีเกณฑ์ในการวัดและประเมินสมรรถนะต่าง ๆ ทุก รายวิชา นอกจากนี้ นิสิตยังได้รับการหล่อหลอมให้เป็นผู้ที่มีความ มีจิตอาสาตั้งแต่เข้าศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 เช่น การจัดให้นิสิตเข้า ร่วมโครงการรวมพลังสร้างคนดี มีคุณธรรมของคณะฯ เป็นต้น ซึ่ง จากการปรับเปลี่ยนดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้ นิสิตมีการพัฒนาสมรรถนะเพิ่มมากขึ้น และเมื่อจบเป็นผู้สำเร็จ การศึกษาจึงสามารถปฏิบัติงานจนเป็นที่พึงพอใจแก่ผู้ร่วมงานและผู้ บังคับบัญชาในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้ต่างจากงานวิจัยที่ ผ่านมาที่ภาพรวมต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ การศึกษาในรุ่นแรกจากหลักสูตรนี้ ตามการรับรู้ของผู้บังคับที่อยู่ ในระดับมากเท่านั้น

สำหรับผลการศึกษาคความพึงพอใจต่อสมรรถนะในการ ปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2553 รายงานพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความพึงพอใจในด้านการทำงานของ ผู้สำเร็จการศึกษาร่วมกับผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบในบทบาท หน้าที่ และด้านการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการ พยาบาล ในระดับมากที่สุด ในขณะที่ทุกกลุ่มมีความพึงพอใจใน ด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำของผู้สำเร็จ การศึกษาในระดับมาก อาจอธิบายได้ว่า เนื่องจากคณะฯ มีการ ประเมินหลักสูตรฯ และปรับกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนทุก ปี จึงทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะในการ ปฏิบัติงานมากขึ้น สำหรับความพึงพอใจในสมรรถนะของการ ปฏิบัติงานด้านการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาร่วมกับผู้อื่นอยู่ใน ระดับมากที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากคณะฯ มีการฝึกฝนและ สนับสนุนให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมทั้งที่ดำเนินการโดยคณะ พยาบาลศาสตร์เอง และทั้งที่ดำเนินการโดยคณะ หรือ สถาบันการศึกษาอื่นอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งเมื่อเวลาขึ้นฝึก ฝึกภาคปฏิบัติ นิสิตมีโอกาฝึกฝนและเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งกับนิสิตนักศึกษาพยาบาลจากสถาบันอื่น นิสิตแพทย์ พยาบาล วิชาชีพ และทีมสหสาขาวิชาชีพอื่น ๆ ทั้งแพทย์ อาจารย์แพทย์ นัก กายภาพบำบัด และเภสัชกร เป็นต้น ทำให้นิสิตมีการพัฒนา สมรรถนะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่เสมอ

สำหรับด้านความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ผู้สำเร็จ การศึกษาผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาที่มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุดเช่นเดียวกับสมรรถนะด้านการทำงานของผู้สำเร็จ การศึกษาร่วมกับผู้อื่นอาจเนื่องมาจากคณะฯ มีการปลูกฝังความ รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ให้แก่ นิสิตตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 โดยคณะฯ ใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและระบบอาจารย์ประจำชั้นในการ ปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่ นิสิตในรายบุคคลและในรายกลุ่ม ย่อย ในด้านการเรียนการสอนภาคทฤษฎี คณะฯ มีการกำหนดใน ประมวลการสอนรายวิชาทุกรายวิชาของคณะฯ ในเรื่องความ รับผิดชอบ เช่น การตรงต่อเวลาทั้งในเรื่องการเข้าชั้นเรียนและการ

ส่งรายงาน การรับผิดชอบต่อชั้นปีทั้งในเรื่องการรับผิดชอบเป็น ผู้นำบทบาทในหัวข้อย่อยในรายวิชาต่าง ๆ ที่ทุกคนต้องได้รับ มอบหมาย และในเรื่องการปลูกฝังความรับผิดชอบในบทบาท หน้าที่ให้แก่รุ่นน้องต่อไป สำหรับในรายวิชาปฏิบัติ นิสิตจะได้รับการ ปลูกฝังและฝึกฝนในเรื่องความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อ วิชาชีพและต่อผู้ป่วยและครอบครัว ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ยกตัวอย่างเช่น ในรายวิชา พรก 101 มโนคติและทฤษฎีการพยาบาล คณะฯ กำหนดให้นิสิตชั้นปีที่ 1 ขึ้นสังเกตการณ์บทบาทความรับผิดชอบ ของพยาบาลวิชาชีพบนหอผู้ป่วย และนำมาสัมมนาเพื่อความ เข้าใจในความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของพยาบาลและค้นหา ความประทับใจที่เกิดแก่นิสิต สำหรับชั้นปีที่ 2 ในรายวิชา พรก 203 ภาษาอังกฤษเพื่อการประเมินสภาวะสุขภาพคณะฯ กำหนดให้นิสิตชั้นฝึกฝนเรื่องการสัมภาษณ์ผู้ป่วยบนหอผู้ป่วย นิสิตต้องมีการเตรียมข้อมูลที่จะให้แก่ผู้ป่วยและแนวคำถามที่จะ ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและตรงประเด็น ซึ่งเป็นการปลูกฝัง นิสิตในเรื่องความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่ นิสิตจะให้และได้รับจากผู้ป่วยและ ครอบครัว สำหรับในชั้นปีที่ 3 และ 4 นิสิตจะได้รับการปลูกฝังใน เรื่องความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่มากขึ้น โดย นิสิตจะฝึกฝน ในฐานะสมาชิกและหัวหน้าของทีมนักพยาบาลตามลำดับ ทั้งนี้ คณะฯ มีการวัดและประเมินผลที่กระทำโดยอาจารย์ผู้ดูแล นิสิตบน หอผู้ป่วย หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลวิชาชีพในทีมนัก พยาบาลที่ทำงานร่วมกับ นิสิต หาก นิสิตมีผลการประเมินที่ต่ำกว่า เกณฑ์ นิสิตจะได้รับทราบข้อมูลจากอาจารย์หัวหน้ารายวิชา เพื่อ รับทราบจุดที่ต้องพัฒนา โดย นิสิตต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น ในรายวิชาดังกล่าวจนกว่าผลการประเมินจะผ่านเกณฑ์ที่คณะฯ กำหนด ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับจากสภา การพยาบาลและสถาบันการศึกษาพยาบาล ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่า เมื่อ นิสิตที่ผ่านเกณฑ์ประเมินดังกล่าวเรียนจบเป็นผู้สำเร็จ การศึกษาย่อมปฏิบัติงานในด้านสมรรถนะความรับผิดชอบใน บทบาทหน้าที่เป็นที่พึงพอใจของผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาใน ระดับมากที่สุด

ด้านการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล ผู้สำเร็จการศึกษาผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจใน ระดับมากที่สุดเช่นเดียวกับสมรรถนะด้านความรับผิดชอบใน บทบาทหน้าที่และด้านการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาร่วมกับ ผู้อื่นอาจเนื่องมาจากคณะฯ มีการฝึกฝนการใช้กระบวนการ พยาบาลให้แก่ นิสิตตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ทั้งในรายวิชาทฤษฎีและ รายวิชาปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น ในรายวิชา พรก 101 มโนคติและ ทฤษฎีการพยาบาล¹² และรายวิชา พรก 203 ภาษาอังกฤษเพื่อ การประเมินสภาวะสุขภาพ¹³ คณะฯ กำหนดให้มีการจัดการเรียน การสอนเรื่องกระบวนการพยาบาลแก่นิสิตชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 โดยมีการจัดอภิปรายด้วยการใช้โจทย์สถานการณ์มาฝึกการใช้ กระบวนการพยาบาล โดยมีอาจารย์ประจำรายวิชาเป็นผู้ให้ คำปรึกษา และเมื่อขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ คณะฯ กำหนดให้ทุกรายวิชา ใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล โดยคณะฯ มี

การจัดสัมมนาเพื่อทำความเข้าใจและกำหนดแนวทางในการใช้กระบวนการพยาบาลแก่คณาจารย์ทุกคน ทำให้การใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลของคณะฯ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน นิสิตไม่เกิดความสับสน และเมื่อจบการศึกษาจึงสามารถพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล จนผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจสมรรถนะด้านนี้ในระดับมากที่สุด ซึ่งการปรับการเรียนการสอนด้านนี้สืบเนื่องมาจากผลการประเมินที่ผ่านมา⁴⁻⁶ ที่พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาไม่สามารถใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลได้ตามความคาดหวังของผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา

สำหรับสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำที่มีผลการประเมินในระดับที่สูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาที่ผ่านมา⁴⁻⁶ อาจเนื่องมาจากคณะฯ จัดให้มีการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการบริหารและการเป็นผู้นำมากขึ้น เช่น การทำงานกลุ่มที่มีอาจารย์เป็นเพียงที่ปรึกษาแต่ไม่ใช่ผู้ตัดสินใจ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โจทย์สถานการณ์ในการแก้ปัญหาที่อาจารย์เป็นผู้สังเกตุการณ์และไม่ชี้แนะการส่งเสริมให้นิสิตได้มีประสบการณ์ค้นคว้าด้วยตนเอง และการสนับสนุนให้นิสิตได้ร่วมทำกิจกรรมกับคณะและสถาบันการศึกษาอื่นๆ เป็นต้น ทำให้ นิสิตมีโอกาสและมีอิสระในการคิด วิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนมีการตัดสินใจที่มีเหตุมีผลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา¹⁴ ที่พบว่า นิสิตรวมถึงผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การที่ให้นิสิตได้สัมผัสประสบการณ์การคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ รวมถึงการฝึกฝนทักษะการเป็นผู้นำ ย่อมทำให้นิสิตมีการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำเพิ่มมากขึ้น¹⁵ อีกทั้งการศึกษาครั้งนี้จัดทำในระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2555 ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาทำงานมานาน 10 - 11 เดือน ส่วนใหญ่จึงได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าทีมหรือหัวหน้าเวรแล้ว ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถแสดงศักยภาพในการบริหารงานที่ตนเองรับผิดชอบและมีโอกาสตัดสินใจ รวมถึงการแสดงความเป็นผู้นำได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามในการประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำของผู้สำเร็จการศึกษาของคณะฯ ไม่เคยอยู่ในระดับมากที่สุด แม้ว่าในการศึกษาครั้งผลการประเมินจะอยู่ในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องปรับตัวจากนิสิตที่เคยดูแลผู้รับบริการเพียง 1 - 2 รายโดยมีอาจารย์ดูแลกำกับอย่างใกล้ชิด มาเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบดูแลผู้รับบริการจำนวนมากด้วยตนเอง และจากความคาดหวังที่สูงทั้งจากตนเองและผู้ร่วมงาน¹⁶ หากผู้สำเร็จการศึกษาไม่สามารถปรับตัวและแก้ปัญหาในด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำได้ ย่อมทำให้ความพึงพอใจในสมรรถนะด้านนี้ไม่สามารถขึ้นไปสู่ระดับมากที่สุดได้ คณะฯ จึงต้องปรับปรุงและพัฒนาแบบการเรียนรู้ของนิสิตให้เป็นผู้ที่สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่

เกิดขึ้น ทำใจยอมรับสภาพว่าทุกที่ย่อมมีปัญหา แต่ปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้ด้วยกายใจหลักตนเป็นที่พึ่งแห่งตน หรือเรียนรู้และปรึกษาผู้รู้และผู้มีประสบการณ์¹⁶

ผลการวิจัยในครั้งนี้ คณะฯ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2555ที่เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยเฉพาะสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำซึ่งนับเป็นจุดอ่อนที่มีผลการประเมินความพึงพอใจในระดับปานกลางถึงมากเท่านั้น⁴⁻⁶ ซึ่งในหลักสูตรหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) นี้ คณะฯ ได้จัดให้มีการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำในทุกรายวิชาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 4 โดยมีการกำหนดสมรรถนะย่อยในการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำในแต่ละชั้นปี และให้มีการติดตามทักษะดังกล่าวเมื่อสิ้นสุดการศึกษาในแต่ละชั้นปี ทั้งนี้เพื่อให้เห็นพัฒนาการที่ชัดเจนมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

1. ประนอม โอทกานนท์. การประกันคุณภาพการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
2. คัทลียา รัตนวิมล, อุมภาพร ห่านรุ่งชโรทร, ภัทรมนัส มณีจิระปราการ, กิรติ กิจธิระวุฒิวงษ์, วิไลวรรณ บุญเรือง, สุธีพร พงษ์นคร. ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อสมรรถนะของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ในโครงการร่วมผลิตบัณฑิตระหว่างมหาวิทยาลัยเรศวรกับกระทรวงสาธารณสุข. *วารสารพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร* 2550;1(2):39-46.
3. คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตฉบับปรับปรุงพ.ศ.2547. นครนายก.คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
4. ศศิธร วรรณพงษ์, สุปราณี อัทธเสรี, ทศนียา วงษ์จันทานนท์, วิไลกุล หนูแก้ว, พรปวีณ์ ชื่นใจเรือง. การประเมินสมรรถนะของบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. รายงานการวิจัย. นครนายก. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
5. วันเพ็ญ รัชชปวงชน, ชฎาภรณ์ วัฒนไฉล, ศศิธร วรรณพงษ์, จารุวรรณ รั้วไพบูลย์. ผลการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* 2545;13(1):136-145.
6. ทศนียา วงษ์จันทานนท์, ศศิธร วรรณพงษ์,อุไรวรรณ นิกรณัฏภรณ์, ขวัญจิต คุปตานนท์. ผลการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *ไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ* 2553;5(4):344-349.
7. ยุติ ภาษา, มาลี เลิศมาลีวงศ์, เยาวลักษณ์ เลหาะจินดา, วิไล สิสุวรรณ, พรรณวดี พุฒวัฒน์, รุจิเรศ ธนุรักษ์. วิจัยทางการพยาบาล. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร. สยามศิลป์การพิมพ์, 2540.
8. Pilot DF, Beck TB. *Nursing research: Principle and methods.* (7th edition). Philadelphia. Lippincott William & Wilkins, 2004.
9. คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คู่มือการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ประจำปีการศึกษา 2554. นครนายก. คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2555.
10. กรุณา แดงสุวรรณ. การสร้างแบบวัดคุณลักษณะของพยาบาลวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.
11. นันทนา น้าฝน. เอกลักษณะของพยาบาลวิชาชีพ. สงขลา. เหมการพิมพ์, 2538.
12. คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประมวลการสอนรายวิชา พรก 101 มโนคติและทฤษฎีการพยาบาล ปีการศึกษา 2550. นครนายก. คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
13. คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประมวลการสอนรายวิชา พรก 203 ภาษาอังกฤษเพื่อการประเมินสภาวะสุขภาพ ปีการศึกษา 2551. นครนายก. คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
14. วาสนา แฉล้มเขต และคณะ. การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปีการศึกษา 2541-2542. *วารสารสภาการพยาบาล* 2544;16(4):254-65.
15. Benner P. From novice to expert. California. Addison-Wesley Publishing, 1984.
16. ปริญญา แร่ทอง, ชีรนุช ห่านิรติศัย. ประสบการณ์การเปลี่ยนบทบาทจากนักศึกษาพยาบาลสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ. *วารสารสภาการพยาบาล* 2555;27(2):51-62.

Editorial note

*Manuscript received in original form on July 11, 2012;
accepted in final form on December 20, 2012.*